

Preek ds. T.H. Meedendorp over Mattheus 4 : 1 t/m 4

Gemeente van de Heere Jezus Christus,

Een oud gezegde luidt: als God een Kerk bouwt, dan bouwt de satan er een Kapel naast, nog liever er middenin.

Zo is het gegaan vanaf het begin. De Heere God plaatst de mens, zeer goed geschapen, in de hof van Eden, het Paradijs. En de satan is er haastig bij om zijn kapel te bouwen, midden in Gods schone schepping. Door de mens te verleiden tot zonde. Zo gaat het ook in de volheid van de tijd. De Heere Jezus Christus, 30 jaar oud, gaat Zijn publieke ambtelijke werk in Israël beginnen. Zijn Kerk vergaderen. Na Zijn doop in de Jordaan. Maar dan haast satan zich om zijn Kapel naast de Kerk te bouwen. Om zodoende het werk Gods door Christus, te verijdelen, te vernietigen. Intussen — zowel de Kerkbouw van Christus als de Kapelbouw van satan, ze staan beide onder de leiding van God. Want wèl wordt Jezus in de woestijn verzocht, op de proef gesteld in zijn zware strijd tegen de duivel, in eigen persoon, man tegen man; maar de hoogste, de uiteindelijke leiding van deze verzoeking berust niet bij de satan. Want, zo schrijft de Geest door Matteüs: toen werd Jezus door de Geest naar de woestijn gedreven om verzocht te worden door de duivel. Door de Géést!

Ik bedien u Gods Woord uit onze tekst over: De verzoeking van christus met de broden.

Wij zien:

1. De leiding naar die verzoeking;
2. De aanval in die verzoeking;
3. De overwinning van die verzoeking.

1. De leiding naar die verzoeking.

Toen de Heere Jezus bij Zijn Doop de H. Geest niet met mate had ontvangen voor Zijn ambtelijk werk, toen werd Hij uit het lage Jordaal weggeleid naar het hooggelegen heuvellandschap. Toen zocht Hij de, volstreekte eenzaamheid. Om verzocht te worden door Zijn grote tegenstander, de duivel, in hoogst eigen persoon.

Neen, de heilige God verzoekt niemand (Jac. 1 : 13). God Zelf port nooit iemand aan om te zondigen. Tracht nimmer tot zonde te verleiden. Dat doet alleen de satan en de mensen die zich in zijn dienst stellen.

Ja, God beproeft wèl, speciaal Zijn volk. Stelt hen op de proef of die mens, ook in moeilijke omstandigheden, zich aan de Heere en Zijn Woord vasthoudt. God laat wèl door satan en zijn trawanten verzoeken, om te beproeven, of die mens standhoudt.

Zó voerde nu ook de H. Geest de Heere naar de woestijn. Opdat Christus daarin door de duivel verzocht zou worden. Maar niet, opdat Hij Zich door de duivel zou laten verleiden. Maar juist opdat blijken zou, dat de duivel Hem niet tot ongehoorzaamheid aan God Zijn Zender zou kunnen brengen.

En die verzoeking was noodzakelijk! Immers de eerste Adam, ons aller vader, is in het Paradijs bezweken voor de proef, die God hem stelde. Door het gebod: afblijven van die éne boom, daarvan niet eten. En waarom is Adam ongehoorzaam geweest aan dit gebod? En wij en alle mensen met hem? Tot zondaars gesteld! Waarom? Omdat Adam eigenlijk met een te zwakke menselijke natuur was geschapen? Dus — per consequentie — omdat de schepping eigenlijk niet goed, niet zéér goed was? Of is Adam in overtreding geweest aan Gods gebod, omdat hij niet wilde gehoorzamen? Ligt de schuld van onze zondeval nu bij God of bij de mens?

Zie, dáárom leidde Gods Geest de Heere, de tweede Adam in de woestijn, om verzocht te worden door de duivel. Opdat blijken zou, dat God volmaakt is, ook in Zijn schepping van de mens als goed, zéér goed. En dat de schuld van de zonde alléén voor rekening komt van de mēns. Zodat God ten volle rechtvaardig de zondaar straft en straffen mag en moet en dat er geen onrecht is in Hem. En dat God de Heere dáárom — eer Hij de zonde ongestraft liet blijven — ze gestraft heeft aan Zijn lieve Zoon. Die Hij daartoe door Zijn Geest leidde in de woestijn om verzocht te worden door de duivel.

In deze verzoeking ligt het eerste, grote samentreffen van de Messias met Zijn eigenlijke tegenstander. Daar de satan, de overste der wereld, heerschappij voert over de aarde, heeft Christus vóór alles de strijd aan te binden met hem. Ja, Christus is gekomen om 's Vaders naam te verheerlijken, om zondaars te behouden, om vuur te werpen op de aarde maar tegelijk om de werken van de duivel te verbreken. Maar dan vóór alles: de strijd met satan in hoogst eigen persoon. Hiér ligt het uitgangspunt van heel Christus' verlossingswerk. En hiér hebben we tevens het tegenbeeld van de nederlaag van de mens bij de verzoeking in het Paradijs.

Om verzocht te worden door de duivel. Er is al dikwijls gevraagd: maar kèn de Heere Christus wel ten val worden gebracht door satan? Dan moeten we antwoorden: neen, dat kèn niet. Maar, zo luidde dan de volgende vraag, is dan die hele verzoeking niet een denkbeeldig iets? Is het — als het er op aankomt — geen toneelspel? Tóch niet, gemeente, verre van dat. Want al stond Christus als Zoon van God boven de macht van satan en alle duivelse geesten, dat wil niet zeggen, dat Hij naar Zijn menselijke natuur niet vatbaar was voor verleiding. Al kon Hij door de verzoeker niet ten val worden gebracht, dat betekent niet, dat de aanval van satan en het afslaan door Christus van die aanval geen geweldige strijd en geen zedelijke overwinning betekende. De Hebreënbrieff zegt duidelijk: Wij hebben geen Hogepriester, die niet kan medevoelen met onze zwakheden, maar één, Die in àlle dingen, op gelijke wijze als wij is verzocht geweest, maar zonder te zondigen (5 : 7-9). En doordat Hij Zèlf in verzoeking geleden heeft, kan Hij hen, die verzocht worden, te hulp komen (2 : 18).

Om verzocht te worden door de duivel. Het was dus helemáál geen toneelspel, geen show, maar een échte, heuse, geweldige poging van satan om de tweede Adam, zo mogelijk, ten val te brengen. Zoals hem dat bij de eerste Adam zo prachtig is gelukt.

En toen Jezus veertig dagen en veertig nachten had gevast, kreeg Hij ten slotte honger. Volgens het Evangelie van Lucas heeft de duivel gedurende die veertig dagen voortdurend zijn vurige pijlen op Hem afgeschoten (4 : 2). Veertig dagen - dezelfde tijd, die Mozes op de Horeb en die Elia in de woestijn hebben doorgebracht. En bovendien een herinnering aan de veertig jaren van Israëls woestijnreis, toen het werd gevoed door zijn God met brood uit de hemel.

Zó wordt de Heere Christus hier veertig dagen en nachten onderhouden en gesterkt in Zijn strijd tegen de aanvallen van satan. Gevoed door de ononderbroken gemeenschapsoefening met Zijn God en Vader. Het was immers Zijn spijs te doen de wil van de Vader in de hemel.

Maar toen Hij veertig dagen had gevast, deed de honger zich gelden. Er is wel beweerd, dat de termijn van veertig dagen het uiterste is, dat het lichaam voedsel kan missen. Ook de Heere Jezus kreeg toen geweldige honger. Is Hij ons niet in alles gelijk geworden? Met Zijn echte door de zonde verzwakte menselijke natuur. Zijn honger was zó sterk, dat Hij er bijna onder bezweek.

En toen kwam de verzoeker tot Hem. Toèn, toen Jezus tot het uiterste verzwakt was naar het lichaam. In uiterste lichamelijke nood. Welk een verschil, ja tegenstelling toen de duivel tot de eerste Adam kwam in het Paradijs. Die stond in ongebroken kracht, had aan niets gebrek. Maar tot de tweede Adam komt nu de satan, als Jezus gehuld is in het kleed der door de zonde verzwakte menselijke natuur. En dan nog wel met zulk een échte, vréselijke honger als niemand van ons ooit heeft gekend. Dan, op het juiste psychologische moment zouden wij zeggen. Om slag te leveren, om zijn slag te slaan. Gewiekst maakt de duivel gebruik van de sterk lichamelijke zwakte en van de echte, vurige begeerte naar eten bij Jezus.

Toen kwam de verzoeker tot Hem. De satan weet altijd zijn uur goed te kiezen. Hij kent precies de zwakke plek, niet alleen die van de Heere Jezus, maar ook van allen, die van Christus zijn. Om juist dáár en dan zijn prooi te bespringen. Satan wéét wel waar uw en mijn zwakke plek zit. Of de zinnelijke lust of de genieting van deze wereld, meedoen met de mode, al is het ook bij het onzedelijke af, of begeerte naar geld en goed. Juist dáár en dán komt de verzoeker op u af. Evenals bij Christus. Op het moment, dat de honger schier ondragelijk was.

2. De aanval in die verzoeking.

En de verzoeker, tot Hem gekomen, zeide: indien Gij Gods Zoon zijt, zeg dat deze stenen broden worden.

De verzoeker kwam naar Jezus toe. Dat wekt de indruk, dat de duivel in zichtbare, waarschijnlijk menselijke gestalte op de Heere is toegetreden. En hij valt aan met Jezus voor te houden het pas bij de Doop in de Jordaan door God Zelf gesproken woord: indien Gij Gods Zoon zijt. Met duivelse sluwheid ontkent de verzoeker niet de waarheid van dit door God gesproken woord. Maar hij geeft Jezus a.h.w. als een goede vriend een goede raad. Indien Gij Gods Zoon zijt. Wèl, als Zoon van God kan het toch Gods wil niet zijn, dat Gij hier door honger omkomt. Wèlke vader behandelt nu zó zijn kind? En God dan! Dus als Gij Gods Zoon zijt, zoals God van de hemel heeft uitgeroepen, dan is deze ellendetoestand, waarin Gij verkeert, wel zéér tegen Zijn wil. En anders: wat zou men dan van die verklaring moeten denken? Dan is God toch een vreemde, onnatuurlijke Vader voor U. Daarom: maak brood en voed U en red U uit deze hongermisère. Bovendien: indien Gij Gods Zoon zijt, hebt Ge daartoe óók de macht. Dus dan is het Gods wil, dat Gij Uzelf verlost van deze honger en dan kunt Gij dat ook.

Wat was die aanval krachtig, die verzoeking zwaar voor Christus. Om Zichzelf tegenover de satan te handhaven en Zichzelf brood te verschaffen. Door middel van één machtwoord tot de stenen, die daar in de woestijn in overvloed lagen. Door tot die stenen te spreken en zij werden broden. Eén woord van Hem was voldoende om Hem uit die allerellendigste hongersituatie te redden.

Hoe toont de duivel hier zijn list en kracht in het verzoeken. En hoe blijkt ook hier, hoezeer de verzoeking van de Christus, die van de eerste Adam te boven ging. In het Paradijs ging het ook om het lichamelijk leven en om eten. Ze mochten eten van alle bomen in de hof, maar van die éne niet. Maar dáár was een Paradijs. Hiér een woestijn. Dáár was vrijheid om volop te eten. Hiér een vasten van veertig dagen en nachten. Dáár was overvloed, hiér gebrek.

God bracht Hem daar en God geeft Hem daar niets. En nu wijst satan op het grote contrast tussen de Jordaan en de woestijn, tussen Gods wóórd en Gods dáád.

Dáár bij de Doop: deze is Mijn geliefde Zoon. En hiér: die geliefde Zoon heeft miserabele honger. Maar dat contrast behoeft er niet te zijn: Zeg deze stenen, dat ze brood worden. Hij heeft, als Gods Zoon immers, maar te spreken en het is er, te gebieden en het staat er. Zo is het de duivel begonnen om de Heere tot ongehoorzaamheid te verleiden. Tot eigenwillig handelen. Onder de schijn van medelijden en vriendschap met een schijnbaar zuivere redenering.

Dan kan echter Christus niet meer Gods dienaar zijn. Want God eiste ook van Hem onvoorwaardelijke gehoorzaamheid. En zo niet, dan was het verlossingswerk verhinderd. Dan was God niet gerechtvaardigd in Zijn schepping van de menselijke natuur als goed, zéér goed. Dan was ook de tweede Adam bezweken met al de nog droever gevolgen dan van de val van de eerste Adam. Want dán was gebleken, dat zelfs God Zélf, de Zoon van God, de menselijke natuur, niet eens zó had kunnen hanteren, dat ze voor satans verzoeking niet bezweek. Dán moest de schuld van de zondeval toch wel liggen in de zwakheid van die menselijke natuur, dus in Gods schepping van die natuur. En dan was voor immer Gods heerlijkheid verduisterd.

Indien Gij Gods Zoon zijt. Daar valt over te praten. 't Is mogelijk, maar 't kan ook niet zo zijn.

En gezien Jezus' beklagenswaardige toestand lijkt het er niet veel op. Zó plaatst satan, volgens zijn duivelse aard, zijn godslasterlijk „indien” naast het duidelijk gesproken woord van God.

Dat kan nu niet meer tegenover de Zoon van God. Die weggerukt is tot God en Zijn troon. Maar satan vervolgt nog altijd de vrouw, Christus' Kerk, die vluchtende is in de woestijn van deze wereld. De doodsvijand van Christus en van Zijn Kerk, houdt niet op persoonlijk en door middel van de boze wereld en ons boze hart Gods Kerk en Kind te achtervolgen en aan te vallen. En tot het kwade te verleiden. Ook dikwijls door dat flietsende „indien”.

Indiën er een God is, Die dan ook nog liefde is, zegt de duivel door de mens van de wereld, hoe bestaat het dan, dat een derde van de wereldbevolking leeft in gebrek en

armoede? Hoe is dat te rijmen met voortdurende oorlogen en met zoveel ellendige toestanden van allerlei aard?

Indiën God waarlijk leeft en rechtvaardig is, en die jij oprecht dient, vraagt de vrouw van Job, als spreekbuis van satan, hoe bestaat het dan, dat Hij jou, die zo vroom leeft, in zó diepe ellende stort? Hou er toch mee op, man, zweer hem af en ga dan maar sterven.

Indien u als christen eerlijk uw brood verdient, maar in een noodsituatie komt, dan mag je toch wel van zwart geld gebruik maken, fluistert de satan je in. Want nood breekt wet. En er staat toch niet alleen: zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, maar er staat ook: het natuurlijke is eerst, daarna het geestelijke.

Indien onze Overheid, die in haar regeerbeleid zo royaal is in het steunen van allerlei revolutionaire bevrijdingsbewegingen en van allerlei instellingen waar de zonde volop wordt gediend, fluistert de satan u in, dan hoeft u toch zeker het niet al te nauw nemen met het invullen van uw aangiftebiljet voor de belasting.

3. De overwinning van die verzoeking.

Maar Jezus antwoordde hem: er staat geschreven: de mens zal bij brood alleen niet leven, maar bij alle woord, dat uit de mond Gods uitgaat.

Dat is de afweerslag van Christus tegen satan. Wanneer Jezus' grote tegenstander de geestelijke strijd neergehaald heeft op het vlak van brood en eten. Precies zoals hij dat gedaan heeft — en toen met succes — in het Paradijs bij de eerste Adam. Door op te wekken bij Adam en Mannin de lust naar de verboden vrucht, die immers „begeerlijk was om daardoor verstandig te worden”. Ook de eerste mens gebruikt een woord van God als antwoord aan satan. Maar dat antwoord was niet een positief stelling nemen tegen het woord van de duivel. Hij stelde het woord van God náást het woord van satan. Het woord van God werd niet gebruikt als een schild en wapen.

Nú echter stelt de tweede Adam het woord van God uit het Oude Testament (Deut. 8 : 3) rechtdraads tegenover het woord van de verzoeker; als waarheid tegenover leugen.

Er staat geschreven, satan. Het vleesgeworden woord hanteert het Schriftgeworden Woord als het enige, afdoende wapen in de geestelijke strijd. Christus, de Vervuiler van het Oude Testament leefde tegelijk bij en uit dat Oude Testament. Zonder enige kritiek daarop. Kritiek op de waarheid en op het gezag van dat Oude Testament. Hij hanteert het zwaard van de Geest eenvoudig en krachtig: er staat geschreven. Negatief afwerend de pijlen van de boze met het schild van het geloof. En tegelijk positief in de andere hand het zwaard van de Geest: er staat geschreven!

Neen, de Heere Christus gaat niet redeneren, niet samenspreken met de satan. Hij gaat niet een dialoog houden, discussiëren of debatteren. Om zo mogelijk te overtuigen, wat God in Zijn Woord heeft vóórgesegd. Alléén de Heilige Schrift is het richtsnoer voor Zijn denken en geloven en spreken. Er staat geschreven. De Heere Jezus had God Zijn Vader lief boven allen en alles. Als niemand onder de mensen. En dáárom had Hij de Heilige Schrift lief. Speciaal het Oude Testament, dat Hij kende en waarmee Hij Zich dagelijks voedde. En dáárom kan Hij nu stand houden, zelfs al staat Hij tegenover satan in eigen persoon. Dáárom kan Hij sterke tegenstand bieden en de overwinning behalen.

Er staat geschreven, zegt onze hoogste Profeet en Leraar. Wat heeft ons dat veel te zeggen, gemeente. Waarom ontwijken veel christenen de strijd met de vijand in de poort? Waarom klinkt dikwijls zo zwak het getuigenis van het Evangelie tegenover buitenkerkelijken, dwalenden en tegenover allerlei sekten als b.v. de Jehovagetuigen en de Mormonen? Waarom zijn er zovelen het verkeerde kerkelijke pad ingeslagen, ook tijdens de vrijmaking en doleantie? Waarom staan we met de mond vol tanden als de satan door zijn menselijke aanhangers met schoonschijnende christelijke redeneringen op ons afkomt?

Daar is maar één antwoord op: omdat er veel te weinig kennis is van de Bijbel, zodat we niet kunnen zeggen op het juiste moment: er staat geschreven. Dáárom moet het zwaard van de Geest zo vaak in de schede blijven. Eenvoudig omdat er geen kennis is van de Schriften.

En waarom is er geen voldoende kennis van de Bijbel? Omdat de liefde tot God en Zijn Christus op een te laag peil staat. Dan zien we het gebeuren, vooral in tijden van veel verzoeking door de satan: Mijn volk gaat verloren, omdat het geen kennis heeft.

Wat zou het verweer krachtiger zijn tegen allerlei listige verleiding van satan door middel van mensen, wat zouden we minder toegankelijk zijn voor de verzoeken van de boze, voor allerlei leugenachtige leuzen in leer en leven, als er meer klare kennis was van het Woord van God. Bedenken we dan maar goed, dat het dáárom gaat in de vergaderingen van onze mannen-, vrouwen- en jeugdverenigingen. Om te beantwoorden aan de roeping, waarmee de ten hemelvarende Christus niet alleen zijn elf discipelen, maar héél Zijn gemeente geroepen heeft, toen Hij sprak: Gij zult Mijn getuigen zijn.

Getuigen van die Heere, Die Zich niet liet verleiden. Ondanks de allerongunstige omstandigheden. God had Hem in die barre woestijn geleid en wilde dus blijkbaar, dat Hij Zich van spijze onthield. Daarom antwoordt de Heere aan satan: er staat geschreven: de mens zal bij brood alleen niet leven. D.w.z. brood, stoffelijk voedsel op zichzelf kan het leven niet onderhouden. God moet daarbij voegen Zijn voedende kracht. Ook al zou Ik dus stenen tot broden maken, maar God onthield daaraan Zijn voedende werking, dan nog was ik niet gebaat. En die voedende kracht kán Hij verlenen aan deze spijze. Maar ook door een ander voedingsmiddel. B.v. door het ongewone middel van brood-brengende raven (Elia). Of door een niet minder-wordende oliekruik. Of door het wondere manna in de woestijn. Ja, God kan het leven evengoed in stand houden zonder middel. Zoals bij Mozes, veertig dagen op de Horeb, en bij Elia in de woestijn, zoals hier bij de Heere Christus in de wildernis.

Niet bij brood alleen. Maar bij alle Woord, dat uit de mond Gods uitgaat. Dat zegenende Woord van God kan bewerken, dat wij leven en er wel bij varen, bij zulk voedsel, waarvan wij mensen zouden zeggen, daar kan geen mens het mee uithouden.

Ja wij weten er tegenwoordig alles van, dat de voeding van een mens en dier en van de grond niet eenzijdig mag wezen. Wetenschappelijk is vastgesteld: voor het lichaam is nodig zóveel vitaminen zus en zóveel vitaminen zo. En voor het land: zóveel kali hier en zóveel stikstof daar. En wij zeggen daar geen woord kwaad van. Alleen maar: ga niet, als de mens van de wereld, daarin op, alsof het uiteindelijk dáárvan moet komen. Alsof wij, ten principale, dáárvan afhankelijk zijn. En evenmin zijn we voor ons levensonderhoud afhankelijk van de economie, van de prijsstabilisatie, van loonstop en hoog- of laagconjunctuur. Als het zegenende Woord van God er niet overgaat, wordt het verwerven van ons dagelijks brood met lamheid geslagen. Maar als dat levende, zegenende Woord van God, dat uit Gods mond uitgaat over ons brood en onze arbeid gaat, persoonlijk en als land en volk, dán wordt het weinige véél en het kleine gróót. Het is en blijft: aan 's HEEREN zegen is alles gelegen.

Niet bij brood alleen, maar bij alle Woord, dat uit de mond Gods uitgaat, zal de mens leven.

Ja maar — denken en doen ook wel kerkmensen — wij zijn toch maar van mensen en middelen afhankelijk. Van de mensen en de middelen moet je het toch maar hebben. Het komt toch heus niet vanzelf uit de grond, op je tafel en in je beurs.

Als u daarmee bedoeld, dat wij toch maar gebonden zijn aan de middelen, door God geboden, dan antwoorden wij : akkoord!

Alleen maar, wie dáár zijn verwachtingen op bouwt, die komt vroeg of laat bedrogen uit. Die voedt zich eenzijdig voor zijn lichaam, zonder te bedenken, dat de mens méér is dan zijn lichaam. Die heeft er niet op gelet en in de praktijk gebracht, dat de bede om dagelijks brood in het volmaakte gebed (Onze Vader) niet staat op de eerste, maar op de vierde plaats.

De duivel is het wèl begonnen om uw eenzijdige voeding. Bij het begin van Jezus' ambtelijke loopbaan zegt hij: indien Gij Gods Zoon zijt, zeg dat deze stenen broden worden. En aan het einde van Jezus' lijdend leven op aarde, sist hij door de spottende schare Hem toe: indien Gij Gods Zoon zijt, verlos U van honger en dorst en kom af van het kruis. Maar de Heiland is getrouw aan het programma van de Vader en stilt Zijn honger niet in de woestijn en niet op Golgotha. Opdat Hij de óórzaak van onze honger en kommer, namelijk de zonde, weg zou nemen. Dáárom heeft Hij, geleid in de woestijn der verzoeken, de aanvallen van de duivel afgeslagen en de overwinning behaald.

Immers Jezus is niet op aarde gekomen om brood te eten, maar om brood te zijn. Het brood van de volkomen gehoorzaamheid aan God, de Vader. Het gebrèk aan dat Brood is

de oorzaak van al onze honger en kommer. Het gebruik van dat Brood doet ons telkens weer hongeren en dorsten naar de gerechtigheid en geeft eeuwige verzadiging.

Alléén in geloofsgemeenschap met Hem, die ons Levensbrood is, kunnen we strijden tegen alle verzoeken van de boze. Verzoeken, die vooral liggen op het economische en sociale vlak.

Strijden we dan de goede strijd van het geloof. Maar alléén in gemeenschap met Hem, onze overste Leidsman en voleinder van het geloof.

In blijvende gemeenschap met Hem. Anders lukt het niet. Strijdend tegen die doodsvijanden: de wereld, de satan en ons boze hart. Die niet ophouden ons aan te vallen. Maar in blijvende gemeenschap met Hem zijn we reeds méér dan overwinnaars. En zullen wij zeker eens helemaal de overwinning behalen. Door Hem alleen. Om 't eeuwig welbehagen.

Amen.